

بررسی ۱۵ سال اقتصاد ایران

مقدمه:

امروزه نقش متغیرهای پولی و مالی در نوسانات شرایط اقتصادی کشور بسیار با اهمیت است. لذا متغیرهایی چون نقدینگی، ضریب فزاینده نقدینگی، پایه پولی و تورم، پول، شبه پول، تولید ناخالص داخلی و ملی می‌بایست مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گیرد. در این گزارش سعی شده است عوامل مؤثر به متغیرهای کلان اقتصادی طی سال‌های ۸۵–۱۳۷۰ مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته و دلایل تورم و رشد نقدینگی را طی سال‌های مذکور مورد کنکاش قرار دهیم. از سال ۸۵–۱۳۷۰ نقدینگی کشور رشد و روندی تصاعدی داشته و این نقدینگی کشور طی سال‌های ۸۵–۱۳۷۰ متأثر از هر دو عوامل ضریب فزاینده و پایه پولی بوده است. در این سال‌ها تورم و سطح عمومی قیمت‌ها هم با روندی افزایش روبرو بوده است. در این گزارش به نقش پول‌های خارجی و ارزهای معاملاتی که بسیار در تورم کشور، حجم نقدینگی مؤثر بوده اشاره شده است.

نقدینگی، ضریب فزاینده نقدینگی، پایه پولی در سال‌های ۸۵–۱۳۷۰ شاهد رشد نقدینگی و ضریب فزاینده پول و رشد پایه پولی بوده‌ایم. دلایل مختلفی باعث نوسانات متغیرهای پولی در بازار پول کشور شده است. به طوری که شاید یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در به‌وجود آمدن تورم و رشد شاخص‌های عمده‌فروشی و کالاهای مصرفی در سال‌های ۸۵–۱۳۷۰ متغیرهای پولی باشد. آمار نشان می‌دهد که ضریب فزاینده کشور در سال ۷۰ به ۵/۳۳ درصد در سال ۱۳۸۵ رسیده است. از طرفی میزان پایه پولی در سال ۱۳۷۰ از مبلغ ۰۰۰۱۹۸۵ میلیارد ریال به مبلغ ۰۰۵۹۹۶۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۵ بالغ شده است. می‌توان گفت عواملی که موجب افزایش نقدینگی می‌شوند عبارتند از:
۱– خالص دارائی‌های خارجی بانک مرکزی
۲– خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی
۳– مطالبات بانک مرکزی از بانک‌ها
۴– خالص سایر اقلام در بانک مرکزی
۵– ذخیره قانونی
۶– ذخایر اضافی و عواملی که موجب رشد ضریب

خواهد شد. با توجه به عوامل تشکیل دهنده متغیرهای پولی، می‌توان گفت که آنچه تأثیر به‌سزایی در نقدینگی دارد، عملیات مالی بانک مرکزی و دولت است. اگر بدهی دولت افزایش یابد موجب افزایش پایه پولی کشور و اگر بدهی بانکی به بانک مرکزی فزونی داشته باشد باز هم پایه پولی را بالا می‌برد که اثر مستقیم در رشد نقدینگی کشور دارد. بانک‌ها در صورتی موجب افزایش نقدینگی می‌شوند که ازمنابع بانک مرکزی اضافه برداشت داشته باشند که عدم مدیریت نقدینگی و . . . تنظیم منابع و مصارف، باعث تورم و رشد نقدینگی شود و اگر بانکی اضافه برداشت نداشته باشند پایه پولی هم مؤثر واقع نمی‌گردد. ولی آنچه از اهمیت بالایی برخوردار است مدیریت بانک مرکزی است که بدهی دولت را که از اقلام پایه پولی کشور می‌باشد مورد توجه بیشتر قرار دهد.

در حال حاضر دولت از دو طریق باعث افزایش پایه پولی و رشد نقدینگی می‌گردد. اول اینکه به دلیل افزایش کسری بودجه و تعهدات خارجی به بانک مرکزی بدهی دارد. دوم بدهی دولت به

بازار پول به وجود می‌آورد. در صورتی که دولت برای نیازهای خود از صندوق ارزی برداشت ننماید. نیازی به مازاد چاپ پول نخواهد بود. یا اینکه برداشت‌های مقطعی فقط برای سرمایه‌گذاری و زیرساخت‌سازی داشته باشیم. اما راهبردی که ارائه می‌شود خروج ارزهای خارجی و خرید کالاهای سرمایه‌ای و انباشت سرمایه خواهد بود.

این روش باعث می‌شود قدرت ریال در مقابل پول‌های خارجی حفظ گردد و ما دیگر مجبور نخواهیم شد در مقابل تبدیل ارزهای خارجی ریال زیادی صرف نماییم.

نقدینگی و دلایل افزایش آن طی سال‌های ۸۵–۱۳۷۰
در سال‌های ۷۵–۱۳۷۰ حجم نقدینگی تحت تأثیر عملیات مالی دولت یا بدهی آن با بانک مرکزی بوده است به طوری که در سال ۱۳۷۵ نقدینگی کشور با رشدی معادل ۳۷ درصد مواجه بوده است. از طرفی در همین سال رشد پایه پولی کشور ۶/۳۷ درصد نسبت به سال قبل بوده که متأثر از بدهی دولت به بانک مرکزی

	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
پایه پولی <p>واحد میلیارد ریالی</p>	۱۲،۳۱۷	۱۴،۴۶۶	۱۸،۰۰۷	۲۴،۹۳۳	۳۴،۰۰۱	۴۷،۴۳۳	۵۲،۵۱۳	۶۱،۹۶۴	۷۱،۸۸۲	۸۴،۳۹۸	۹۷،۱۸۴	۱۱۹،۶۱۵	۱۲۸،۷۱۰	۱۵۱،۲۰۰	۱۵۱،۴۳۷	۱۴۰،۹۳۷
ضریب فزاینده <p>نقدینگی</p>	۲/۰۳	۲/۴۸	۲/۶۷	۲/۵۸	۲/۴۷	۲/۴۶	۲/۵۶	۲/۷۶	۲/۶۸	۲/۹۵	۳/۰۳	۳/۴۹	۴/۰۹	۴/۵۳	۴/۱۷	۵/۳۴
نقدینگی <p>واحد میلیارد ریال</p>	۲۸،۶۳۸	۳۵،۸۶۶	۴۸،۱۳۵	۶۱،۸۳۳	۸۵،۰۷۲	۱۱۶،۵۵۳	۱۳۴،۲۸۶	۱۷۰،۷۳۹	۱۹۲،۶۸۹	۲۴۹،۱۱۰	۳۲۹،۵۵۷	۴۱۷،۵۲۴	۵۲۶،۸۹۴	۶۸۹،۶۹۷	۹۲۱،۰۱۹	۱،۲۸۴،۱۹۹
تورم	۲۰/۷	۲۴/۴	۲۲/۸	۳۵/۲	۴۹/۴	۲۳/۲	۱۷/۳	۱۸/۱	۲۰/۱	۱۲/۶	۱۱/۴	۱۵/۸	۱۵/۶	۱۵/۲	۱۲/۱	۱۳/۶
رشد نقدینگی	۲۴/۶	۲۵/۲	۲۴/۲	۲۸/۴	۳۷/۵	۳۷	۱۵	۲۷	۱۲/۸	۱۹/۲	۲۸/۸	۳۰	۲۶	۳۰/۹	۳۳/۵	۳۹/۴
درآمد ملی به قیمت ثابت ۶۱ و ۶۶	۱۳/۳	۴/۸	۶/۷	–۰/۷	۴/۶	۶/۲	۳	۱/۳	۶/۱	۵/۲	۴/۳	۱۱/۸	۸/۶	۸/۸		

فزاینده نقدینگی می‌شود. عبارتند از:
۱– نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به کل سپرده‌ها
۲– نسبت سپرده‌های قانونی به کل سپرده‌ها
۳– نسبت ذخایراضافی به کل سپرده‌ها.
با توجه به اثرگذاری متغیرهای پولی و اقتصادی به رشد نقدینگی و رشد تورم طی سال‌های ۸۵–۱۳۷۰ باید اضافه کنیم یک رابطه مستقیم بین حجم نقدینگی و رشد سپرده‌های بانکی وجود دارد. آمار نشان می‌دهد که درسال ۱۳۷۰ نقدینگی کشور ۶۸۴/۲۸ میلیارد ریال بوده و سهم سپرده‌های دیداری غیردولتی معادل ۶/۳۱ درصد برابر با ۰۶۰/۹ میلیارد ریال و سپرده‌های مدت‌دار و متفرقه ۸/۴۵ درصد معادل ۱۱۹/۱۳ میلیارد ریال می‌باشد.

در سال ۱۳۸۳ سهم سپرده‌های دیداری نسبت به نقدینگی ۳/۳۰ درصد و سپرده‌های مدت‌دار و متفرقه معادل ۵۳ درصد نقدینگی بوده است. می‌توان گفت اگر نقدینگی افزایش یابد سهم بانک‌ها از نقدینگی به واسطه سپرده‌های دیداری و غیردیداری بیشتر می‌گردد. هرچند میزان حجم بازار بستگی به تلاش بانک‌ها برای جذب و حفظ منابع دارد.

وظایف مدیریت نقدینگی و ناشرین نقدینگی

امروزه بانک‌های مرکزی نقش حیاتی در سمت وسو دادن به اقتصاد کلان و کمک به دستیابی به اهداف آن به خصوص کاهش فقر دارند.

حفظ ارزش داخلی پول از وظایفی است که اگر بانک مرکزی نتواند به خوبی انجام دهد به بالابردن رشد اقتصادی و سطح زندگی مردم و پایداری آن لطمه می‌زند. بانک مرکزی در بسیاری از کشورها مسئولیت بی‌ثبات پولی را با هدف تورم پایین ونرخ ارز با استحکام و انسجام بخش دولتی و با نظارت مرتب نظام بانکی سالم، بدون توسط به قبول ریسک اضافی، خدمات خوبی به مردم ارائه می‌دهد.

ثبات وانسجام دادن به بخش مالی وتوسعه بازار مالی کشور به طور طبیعی نسبت به عملکرد در حوزه پولی با وقفه زمانی بیشتر صورت می‌گیرد. ولی آثار آن بر پایداری رشد اقتصاد بسیار مؤثرتر است.

مدیریت و کنترل حجم نقدینگی

همانطوری که در ادبیات اقتصادی گفته می‌شود ترکیب نقدینگی از اقلامی چون پول و شبه‌پول تشکیل می‌گردد.

پول هم از اقلامی ماننداسکناس و

مسکوک در دست اشخاص و سپرده‌های دیداری و شبه‌پول هم از سپرده‌های قرض الحسنه پس انداز و سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار وسپرده‌های متفرقه تشکیل شده است. از طرفی حجم نقدینگی تحت تأثیر دوعامل ضریب فرایندگی بانک‌ها وپایه پولی قرار می‌گیرد.

به این صورت که اگر تغییراتی در اسکناس و مسکوک در اشخاص و سپرده‌های قانونی و ذخایر اضافی بانکی در بانک مرکزی به وجود آید یا اینکه تغییراتی در اقدام پایه پولی چون دارائیهای خارجی بانک مرکزی و بدهی دولت به بانک مرکزی و بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی و سایر اقلام ایجاد شود موجب نوسانات نقدینگی

بانک‌ها هم یک نوع بدهی به بانک مرکزی است از عوامل دیگری که بر رشد نقدینگی تأثیر داشته‌اند تبدیل درآمد حاصل از نفت به ریال از طریق فروش ارز توسط سیستم بانکی، انتشار اسکناس توسط بانک مرکزی را نام برد.

پول‌های خارجی منشأ نقدینگی

همانطوری که دارائیهای خارجی بانک مرکزی از اقلام اصلی پایه پولی تشکیل شده است هر گونه تغییر در آن موجب تغییر در نقدینگی می‌شود. لذا عواملی که بیشترین اثرگذاری را روی دارائی‌های خارجی بانک مرکزی دارد ورودی‌های ارزی حاصل از فروش نفت می‌باشد در شرایط فعلی که قیمت و بهای نفت روند صعودی به خود گرفته، منابع ارزی و درآمدهای دولت افزایش پیدا کرده است. می‌توان گفت دولت برای مخارج سرمایه‌گذاری خود نیاز به ریال دارد. مجبور می‌شود ارز حاصل از فروش نفت را به ریال تبدیل نماید. در چنین حالی شرایطی به وجود می‌آید که دلار در مقابل ریال قدرت‌نمایی می‌کند و ما ریال بیشتری را در برابر دلار تأمین می‌نماییم.

وقتی دولت به درآمدهای زیادی برای تحقق عملیات مالی و بودجه احتیاج داشته باشد به صندوق ذخیره ارزی مراجعه خواهد کرد و برای تبدیل ارز به ریال متوسل به سیستم بانکی و بانک مرکزی می‌شود. در این حالت بانک مرکزی برای اینکه ریال مورد نیاز دولت را تأمین نماید مجبور به فروش ارز از طریق سیستم بانکی و چاپ



برای تأمین مابه‌التفاوت نرخ ارز تعریف شده است.

در سال‌های ۸۰–۷۶ دلایل افزایش نقدینگی مانند سال‌های ۷۵–۱۳۷۰ رشد پایه پولی و ضریب فزاینده نقدینگی می‌باشد.

البته در سال ۱۳۷۶ نقدینگی تحت تأثیر کاهش خالص دارائیهای بانک مرکزی قرار گرفته و به دلیل تنزل بهای نفت ذخایر ارزی بانک مرکزی کاهش یافت.

در نتیجه در این سال نقدینگی رشد کاهنده داشته است. ولی در نتیجه در این سال نقدینگی رشد کرده است. عواملی که باعث رشد نقدینگی گردید عواملی چون رشد پایه پولی و ضریب فزاینده بوده است که هر دو متغیر پولی تحت تأثیر افزایش دارایی‌های خارجی بانک مرکز و بدهی دولت می‌باشد.

نرخ تورم و دلایل آن در ایران طی سال‌های ۸۵–۱۳۷۰ در سال‌های ۷۵–۱۳۷۰ تورم و ضریب فزاینده تورم در سال‌های ۸۵–۱۳۷۰

گردید. در سال‌های ۸۰–۱۳۷۶ نسبت به سال‌های ۷۵–۱۳۷۰ رشد تورم روند نزولی داشته است به طوری که نرخ تورم در سال ۱۳۷۶، ۳/۱۷ درصد بود از طرفی رشد نقدینگی از ۲۷ درصد در سال‌های ۱۳۷۵ به ۲/۱۵ درصد تنزل یافت دلیل کاهش تورم سیاست‌های تثبیت نرخ ارز و قیمت‌ها برای کالاها بود ولی در سال ۱۳۷۷ به دلیل کاهش درآمدهای نفتی و عدم تحقق برخی از درآمدها کسری در عملیات مالی دولت بروز کرد و بخش عمده این کسری از طریق سیستم بانکی تأمین شد که موجب رشد نقدینگی از ۲/۱۵ درصد به ۱/۲۷ درصد در سال ۱۳۷۷ شد. از طرفی در سال ۱۳۸۰ و ۱۳۷۹ با رشد قیمت نفت مواجه شدیم. در سال‌های ۸۰–۱۳۷۹ تورم روندی نزولی داشته به دلیل ثبات نرخ ارز انتظارات تورمی به وجود نیامد.

در نهایت عواملی که در سال‌های ۸۰–۱۳۷۶ موجب کاهش تورم شد عبارتند از:
افزایش درآمدهای ارزی، انضباط مالی

	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
پایه پولی <p>واحد میلیارد ریالی</p>	۱۲،۳۱۷	۱۴،۴۶۶	۱۸،۰۰۷	۲۴،۹۳۳	۳۴،۰۰۱	۴۷،۴۳۳	۵۲،۵۱۳	۶۱،۹۶۴	۷۱،۸۸۲	۸۴،۳۹۸	۹۷،۱۸۴	۱۱۹،۶۱۵	۱۲۸،۷۱۰	۱۵۱،۲۰۰	۱۵۱،۴۳۷	۱۴۰،۹۳۷
ضریب فزاینده <p>نقدینگی</p>	۲/۰۳	۲/۴۸	۲/۶۷	۲/۵۸	۲/۴۷	۲/۴۶	۲/۵۶	۲/۷۶	۲/۶۸	۲/۹۵	۳/۰۳	۳/۴۹	۴/۰۹	۴/۵۳	۴/۱۷	۵/۳۴
نقدینگی <p>واحد میلیارد ریال</p>	۲۸،۶۳۸	۳۵،۸۶۶	۴۸،۱۳۵	۶۱،۸۳۳	۸۵،۰۷۲	۱۱۶،۵۵۳	۱۳۴،۲۸۶	۱۷۰،۷۳۹	۱۹۲،۶۸۹	۲۴۹،۱۱۰	۳۲۹،۵۵۷	۴۱۷،۵۲۴	۵۲۶،۸۹۴	۶۸۹،۶۹۷	۹۲۱،۰۱۹	۱،۲۸۴،۱۹۹
تورم	۲۰/۷	۲۴/۴	۲۲/۸	۳۵/۲	۴۹/۴	۲۳/۲	۱۷/۳	۱۸/۱	۲۰/۱	۱۲/۶	۱۱/۴	۱۵/۸	۱۵/۶	۱۵/۲	۱۲/۱	۱۳/۶
رشد نقدینگی	۲۴/۶	۲۵/۲	۲۴/۲	۲۸/۴	۳۷/۵	۳۷	۱۵	۲۷	۱۲/۸	۱۹/۲	۲۸/۸	۳۰	۲۶	۳۰/۹	۳۳/۵	۳۹/۴
درآمد ملی به قیمت ثابت ۶۱ و ۶۶	۱۳/۳	۴/۸	۶/۷	–۰/۷	۴/۶	۶/۲	۳	۱/۳	۶/۱	۵/۲	۴/۳	۱۱/۸	۸/۶	۸/۸		

دولت، ثبات نرخ ارز، افزایش عرضه کالا و خدمات مصرفی.
در سال‌های ۸۵–۱۳۸۱ نرخ تورم نسبت به سال‌های ۸۰–۱۳۷۸ مجدداً افزایش یافت به طوری که نرخ تورم در سال ۱۳۷۸، ۱/۲۰ درصد در سال ۱۳۷۹ معادل ۶/۱۲ و در سال ۱۳۸۰، ۴/۱۱ درصد بود ولی در سال ۱۳۸۱ به ۸/۱۵ درصد بالغ گردید. لذا عوامل مؤثر بر تورم در سال‌های مورد نظر عبارتند از:
عوامل مؤثر بر فزونی تقاضای کل، عرضه کل، مصوبات اداری منجر به افزایش قیمت‌ها، عوامل روانی شکل دهنده انتظارات تورمی دولت در سال‌های مذکور سعی داشته از طریق انتشار اوراق قرضه تورم را کنترل نماید.

مشکلات و بحران‌های اقتصادی در طی سال‌های ۸۵–۱۳۷۰
در سال‌های ۷۵–۱۳۷۰ اقتصاد ایران با تنگناهایی از قبیل

تعدیلات نرخ ارز و آزادسازی قیمت‌ها، حجم وسیع عملیات دولت، رشد سریع نقدینگی، کاهش واردات، حذف برخی ازسوسبیدها، کسری بودجه دولت، نامساعد شدن عرضه نفت به بازار و قیمت نفت، فشارهای سیاسی و عدم مساعدت بازارهای مالی بین‌المللی، نوسانات شدید بازار سرمایه مواجه بوده است. همه عوامل مذکور شرایط نامطلوبی را برای اقتصاد ایران به‌وجود آورد که طی سال‌های فوق تورم و رشد نقدینگی و پایه پولی و ضریب فزاینده روندی افزایشی داشته است.

طی سال‌های ۸۰–۱۳۷۶ اقتصاد ایران با عواملی چون کاهش قیمت نفت در اثر تحولات اقتصادی کشورهای آسیای جنوب شرقی، خشکسالی سال ۱۳۷۶، تعهدات ارزی، مشکلات ساختاری، تورم، کسری بودجه، رشد نقدینگی، پایه پولی، ضریب فزاینده نقدینگی، مواجه بوده است. در سال‌های مذکور رشد اقتصادی تحت تأثیر فعالیت‌های بخش مسکن و نفت بوده و از دیگر مشکلات سال‌های مورد نظر مشکل‌تر از پرداخت‌ها و ضعف مالی می‌باشد.

در سال‌های ۸۵–۱۳۸۱ مشکلاتی در زمینه تحولات نامساعد بین‌المللی به‌ویژه فشارهای سیاسی در خلیج فارس و احتمال حمله آمریکا به عراق و همچنین پاره‌ای از محدودیت‌های داخلی ناشی از مشکلات ساختاری واحدهای تولیدی و خدماتی بوده است.

از طرفی مشکلات همیشگی همچون

تورم، نقدینگی، پایه پولی، ضریب فزاینده، کسری بودجه هم طی سال‌های مذکور وجود داشته است. طی سال‌های مورد نظر خصوصاً درسال ۱۳۸۳ رکود بخش مسکن از دیگر عوامل کاهش نرخ رشد اقتصادی بوده است.

نتایج و پیشنهادات

همانطوری که می‌دانیم عوامل گوناگون در طی سال‌های ۸۵–۱۳۷۰ در تحولات اقتصادی کشور مؤثر بوده است. آنچه از اهمیت زیادی برخوردار می‌باشد. تحولات بهای نفت و تولید نفت خام، فشارهای سیاسی، تغییرات نرخ ارز و یکسان‌سازی آن، اصلاحات اقتصادی در طی دوره و اتخاذ سیاست‌های پولی،

Case

Saturday, 10Jan 2009, Number 3003

اقتصادی
Daily Economic News
صاحب امتیاز و مدیر مسئول:
سید محمد صفی زاده
آدرس پست الکترونیکی
E-Mail : Info@Abrar.ir
نشانی : تهران. خیابان شهید بهشتی. خیابان قائم مقام فراهانی
خیابان شهید میرزا حسنی -پلاک ۱۷
تلفن: ۴۰ الی ۰۸۷۰۰۸۰۴-۸۸۷۰۸۳۴۰
نمابر:۰۸۲۷۰۰۸۸۷
تلفن سازمان آگهی‌ها:
۰۸۸۷۰۰۸۲۷۵۲ - ۰۸۸۷۰۰۷۹۵ - ۰۷۸۴ - ۰۸۸۷
آدرس الکترونیکی : www.Abrarnews.com

پلاک دفتر گروه نشریات ابرار
تغییر کرد
در راستای اجرای طرح تعویض پلاک‌های آبی پایتخت، پلاک دفتر گروه نشریات ابرار از ۸ به ۱۷ تغییر کرد.
بدین ترتیب و با اجرای طرح پلاک‌کوبی شهر تهران، نشانی دفتر روزنامه ابراراقتصادی از این پس خیابان شهید بهشتی – خیابان قائم مقام فراهانی – خیابان شهید میرزا حسنی – پلاک ۱۷ خواهد بود.

سهمیه‌بندی مصارف، افزایش شاخص‌های عمده‌فروشی و

کالاهای مصرفی، افزایش نرخ تورم و نقدینگی و پایه پولی، رشد تولید ناخالص داخلی و ملی، حجم بالای عملیات مالی دولت، کسری بودجه، انتشار اسکناس و عوامل دیگر. اما آنچه مهم است مدیریت متغیرهای پولی از طریق سیاست‌های انبساطی و انقباضی بانک مرکزی می‌باشد.

در همین راستا همگرایی سیاست‌های پولی و سیاست‌های مالی از اساسی‌ترین و زیربنایی‌ترین راهکارهای مدیریت و کنترل پایه پولی و ضریب فزاینده و نقدینگی کشور می‌باشد. می‌توان نتیجه گرفت موارد و پیشنهادهای ذیل را برای مدیریت و کنترل نقدینگی و پایه پولی مطرح نمود.

مهمترین راهکار برای کنترل نقدینگی، ابزارهای پولی و قانونی بانک مرکزی است که مانع از هم‌گسیختگی بازار پول می‌شود.
کنترل تورم و نقدینگی، خودداری دولت در برداشت از حساب ذخیره ارزی برای تأمین متمم بودجه عنوان کرد.
بررسی عوامل مؤثر بر رشد نقدینگی نشانگر این است که مطالبات از بخش غیردولتی در حجم نقدینگی کشور اثرگذار است.

مهمترین عامل افزایش پایه پولی خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی است که نقش چشمگیری در افزایش نقدینگی دارد. مطالبات بانک مرکزی از بانک‌ها سهم فزاینده‌ای در افزایش پایه پولی کشور داشته است.

تغییرات عرضه پول ناشی از تغییرات در پایه پولی و ضریب فزاینده نقدینگی است.

افزایش نسبت سپرده‌های قانونی به کل سپرده‌ها شرایط کاهش ضریب فزاینده را فراهم می‌کند.

از عوامل مؤثر دیگر بر روی سیاست‌های پولی بانک مرکزی آسان‌گیری در مقابل بی‌انضباطی‌های بودجه‌ای، اصرار بانک‌ها برای اضافه برداشت از منابع بانک مرکزی و محدودیت بانک مرکزی در استفاده از ابزارهای قانونی برای کنترل حجم نقدینگی می‌باشد. تحولات پولی سال‌های مورد بررسی نشانگر تحمیل بخش مالی به سیاست‌های پولی نوسان‌ها، ضریب فزاینده و مخاطره‌های وارد به متغیرهای پولی از بابت روابط بانک مرکزی و بانک‌ها و تأثیرپذیری پایه پولی از عملکرد بودجه دولت است.

برداشت‌های دولت از حساب ذخیره ارزی به عنوان یکی از اجزای مهم پایه پولی به طور مستمر در حال افزایش است.

وابستگی زیاد منابع بودجه دولت بر درآمدهای نفتی موجب شده است که افزایش دارایی‌های خارجی بانک مرکزی که ناشی از مازاد عرضه نسبت به تقاضای مؤثر ارز در بازار داخل است. بالاترین سهم را در رشد سالانه پایه پولی داشته باشد.

می‌توان پیشنهادهایی که برای کنترل رشد نقدینگی و تورم که از چالش‌های سیاست‌های پولی کشور است ارائه کرد.
لزوم سالم‌سازی ساختار مالی دولت، کاهش اتکای بودجه دولت به درآمدهای نفت و رعایت انضباط مالی در سیاست‌های بودجه‌ای و مالی، کاهش و حذف عملی تسهیلات تکلیفی، ترجیحی و اولویت‌بندی شده از سوی دولت به بانک‌ها جهت اعطای اعتبار به بخش‌های اقتصادی، لزوم اعطای استقلال عملیاتی و ابزار سیاست پولی به بانک مرکزی به عنوان مسئول سیاست‌گذاری پولی کشور جهت طراحی و اجرای سیاست پولی به بانک مرکزی به عنوان مسئول سیاست‌گذار پولی کشور جهت طراحی و اجرای سیاست‌های پولی مناسب با هدف مهار تورم و ایجاد تحرک و رشد اقتصادی و فراهم کردن پیش‌زمینه‌های سیاستی–نهادی لازم برای افزایش جذب سرمایه و منابع مالی خارجی در جهت کاهش آسیب‌پذیری اقتصادی به درآمدهای بی‌ثبات نفتی شد. همچنین برای کنترل نقدینگی، الزام دولت به پایبندی نسبت به بودجه تصویب شده و عدم ارائه لایحه دیگر برای برداشت از حساب ذخیره ارزی، توجه به محدود بودن ظرفیت جذب ارز در بازار بین بانکی و التزام نسبت به عدم جایگزینی منابع ارزی سهل‌الوصول نفتی به جای درآمدهای ریالی محقق نشده و لزوم حفظ مازاد منابع برای تأمین مالی اهداف رشد بلندمدت اقتصادی، پیشنهاد می‌شود.